

LIBERECKO | Region

Příběhy pamětníků z Libereckého kraje

PANÍ JAROSLAVA NOVÁKOVÁ NEMĚLA LEHKÝ ŽIVOT, PŘESTO TVRDÍ:

„Nejenom o Vánocích by se lidé měli smířovat a odpouštět si“

JANA ŠVECOVÁ

Historie není jen učebnice dějepisu. Milníky, data, dějinné zlomy. Jsou to i příběhy lidí, které vybarvují mozaiku doby barvami osobních zkušeností. Proto jsou vzpomínky důležité. Je to totiž historie běžného života.

Když jsem viděla fotky paní Jaroslavy Novákové (1947), která žije v Domově důchodců ve Sloupu v Čechách, měla jsem pocit, jako bych viděla sestru Jackie Kennedyové za mlada. Kráska původem z Ostravy, možná i kvůli svému vzhledu neměla rozhodně jednoduchý život.

JAKO DÍTĚ STONALA

Je třetí z dětí. Narodila se dlouho po svých dvou starších sourozencích. Oni už chodili do školy, když se malá Jaruška poprvé rozplakala v kočárku. Od mala byla často nemocná, nemoci ji provázely po celý život. Stejně jako trauma neúplné rodiny.

„Maminka mě hodně rozmazlovala, vždycky říkala: Jaruška je nemocná, proto jsme se sourozenci neměli jako děti moc dobré vztahy, bylo jim líto, že mě maminka tak protežuje. Hlavně sestře,“ dává se do vyprávění.

Ostravu, kde vyrůstala, si vybavuje jako černé a špinavé město. Vzpomínky jí ale nekazí jen tamní doly a ocelárny. „Maminka byla domovnice. Tatínek od nás odešel a ona na nás tři děti zůstala sama,“ svěří se.

Stejný osud jako maminku postihl i ji samotnou. V osm-

nácti jsem se vdala, za rok rozvedla. Pak poznala svého druhého muže. „Jenže dost pil a já ho nechtěla. Právě kvůli němu jsem odešla až na druhý konec republiky,“ prozrazuje. Jenže její krása a jeho vytrvalost je nakonec stejně svedly dohromady. „Prostě si mě tu našel. Brali jsme se právě v prosinci, letos je to padesát let,“ říká.

RADOSTI I STRASTI

Zabydli se ve Velkém Šenově na Českolipsku a postupně se jim narodily tři dcery. Ale život jako by kopíroval osud její matky. Po čase i od ní manžel odešel. „Přestěhoval se do Smržovky za jinou ženou a horší bylo, že s sebou vzal i dvě starší dcery. Zůstala jsem jen s tou nejmladší. To už jsem byla hodně nemocná,“ líčí ne-

lehké životní zkoušky. Přišla operace srdce, vleklé neurologické onemocnění, které jí dnes umožňuje pohyb jen s pomocí vozítka.

Kromě toho jí čekalo časté stěhování. „Bydli jsme ve Vilémově, Šluknově, Lipově. Byla jsem jako tažný pták,“ směje se. Na Cvikov, kde žila až do loňského roku, ale nedá dopustit.

„Bylo to takové klidné, tiché město. Moc pěkně se mi tam žilo. Když jsem odjela do Ostravy za svými sourozenci, vždycky jsem se těšila, až sednu do vlaku a z toho hlučného města se rozjeďu do našeho kraje. Je to tu moc krásné. Jen na Luži jsem byla třikrát, dokud to šlo,“ svěří se ke svému vztahu k

Českolipsku. Dopustit ale nedá ani na svůj současný domov v seniorském zařízení ve Sloupu v Čechách, kde staří lidé žijí jako na zámku. A to doslova. V letech 1730–1733 nechal rozsáhlý zámeček postavit hrabě Kinský, nejvýraznější postava slupských dějin. V září 1779 tu dokonce přenocoval i císař Josef II. Dnes je domovem pro lidi s chronickým onemocněním nebo vážnými duševními chorobami.

A paní Nováková je jednou ze spokojených obyvatel. „Víte, je to tu tak krásné, je tu klid a sestřičky a ostatní personál jsou na nás moc hodné. No, pravda, všechny nejsou stejné, ale já si vždycky říkám: Neodsuzuj, nevíš také, čím prošly, co prožily, ani já nejsem vždycky v pohodě,“ tvrdí. Ve volných chvílích plete, nejraději šály nebo ponožky. Má pro koho. Od tří dcer už má devět vnoučat.

„Naposledy jsme se všichni sešli na svých sedmdesátinách. Dohromady nás bylo 17,“ chlubí se. Na Vánoce v domově se těší.

Sejdeme se kolem stolu, rozbalíme si dárky, které jsme si objednali, povečeříme, připijeme si, pouští se hudba. Je to taková pohodička,“ vypravuje a na klíně má misku ořechů, které sestřičkám louská do cukroví.

„Taky jsme pekly, dokud byly ještě holky malé. Ne všechno se povedlo, taky jsme něco spálily,“ usmívá se

nad zašlými vzpomínkami. Ne všechny Vánoce ale byly pěkné. Když manžel se staršími dcerami odešel, zůstala jen s nejmladší. Ani peněz nebylo nazbyt. Paní Nováková pracovala jako telefonistka, prodavačka nebo strážná. S tím si dokázala poradit, mnohem horší pro ni byly narušené vztahy s dcerami. „Vyčítaly mi, že od nás táta odešel,“ otevírá svou 13. komnatu.

Když měla nejstarší dcera po škole, od otce odešla. Ale ani potom se spolu příliš nevidaly. A nakonec došlo i ke smíření. To je podle Jaroslavy Novákové v životě to nejpodstatnější. „Je to dva roky, co za mnou má nejstarší přišla a řekla: Maminko, já tě mám tak ráda! Člověk se mění, poznává, pochopí,“ konstatuje.

„Každý měsíc za mnou přijde. Prostřední žije na Jablonecku a ta nejmladší, ta pracuje tady,“ dodává.

Když se paní Novákové ptám, zda by něco ve svém životě změnila, kdyby měla tu možnost vrátit ho zpátky, zamyslí se a pak klidným, vyrovnaným hlasem odpoví: „Myslím, že by to bylo stejné.“

Pěkné vztahy má dnes také s bratrem a starší sestrou. „Každý den si voláme. Lidé by se měli smířovat, odpouštět si. Zahodit za hlavu staré křivdy a začít znovu, s čistým stolem. Nejen na Vánoce,“ dodává.

Když jsem odjela do Ostravy za svými sourozenci, vždycky jsem se těšila, až se z toho hlučného města rozjeďu do našeho kraje. Je to tu moc krásné.

Krátce

Inflagranti zahraje s Vojtkem

Liberec – Do Liberce míří dámské smyčkové trio Inflagranti, které si pro své publikum připravilo nová aranžmá nejen vánočních skladeb a navazují tak na svoji desku Christmas Symphony. Koncert se koná v pondělí v libereckém centru Babylon. Jejich hostem bude Josef Vojtek, který představí několik svých nejoblíbenějších písní z žánru muzikál, ve kterých účinkoval (Dracula, Golem, Hamlet, Tři Mušketýři). Doplní je o světové hity Fantom opery a Hallelujah od Leonarda Cohena. (gb)

Žitava láká na vánoční trhy ještě tento víkend

Žitava – Ještě tento víkend se můžete vypravit do Žitavy na vánoční trhy. V krásném prostředí historického centra na vás čekají stánky řemeslníků z Horní Lužice, budete moci ochutnat svažené víno, vánoční čaj s perníčky, bráturst a další speciality. Jazykové bariéry se bát nemusíte, obchodníci a trhovci jsou nejen z Německa, ale i Česka nebo Polska. (gb)

Vratislavice bojují s černými skládkami

Vratislavice nad Nisou – Pracovníci technického střediska, kteří mají v těchto dnech naplno se zimní údržbou, musí navíc řešit odklizení černých skládek odpadu. Vedení Vratislavic proto prosí všechny, aby udržovali pořádek a v případě velkého objemu odpadu využívali služeb černého dvora. Snímek zachycuje prostranství za lavičkou a kaštanem u Mojžíšova prameny. (gb)

INZERCE

Tipy na vánoční dárky, které nezklamou

HANSCRAFT
your life idea

Vánoce se nezadržitelně blíží. Máte už všechny dárky pohromadě? Že ne? Nechte se inspirovat tímto článkem, ve kterém najdete doporučení na dárky pod stromeček, které mile překvapí, a navíc za ceny, které se jen tak neopakují.

V nabídce společnosti Hanscraft je hned několik zajímavých produktů pro domácí wellness, které by vás mohly zajímat. Jedná se o výrobky podporující zdraví, krásu, ale i kulinařské zážitky. Z tohoto sortimentu jsme vybrali 4 zajímavé tipy.

INFRAAUNA PRO ZDRAVÍ A KRÁSU

Chladné i mrazivé dny dokáže zpříjemnit infra-sauna, která je vyrobena z kvalitního kanadského jedlovce a hodí se do každého interiéru. Domácí infra-sauna GARDE od saunového specialisty FRANCE SAUNA má spoustu zdravotních a kosmetických pozitiv. Pravidelné saunování pomáhá kardiovaskulárnímu systému, pomáhá od bolesti zad, kloubů a svalů, posiluje imunitní systém,

předchází celulitidě a zlepšuje celkovou kvalitu pleti. Velkou výhodou infra-sauny je, že prohřívá tělo do hloubky.

Infra-sauna GARDE je určena pro 2 osoby. Má 5 keramických zářičů s výkonem 1,750 W. Součástí příslušenství je ionizátor, lampička na čtení, audiosystém (AUX, USB, MP3, Bluetooth). Rozměry sauny jsou 194,5x120x120 cm. Výhodou domácích infra-saun je snadná instalace. Stačí vybalit z krabice. Bočnice, dno i stříška se do sebe zaklapnou pomocí bezpečnostních zámečků. Vše je hotové za pár minut. Poté stačí jen saunu zapojit do zásuvky a ihned je možné se saunovat. Celou saunu ovládáte prostřednictvím vnějšího a vnitřního digitálního panelu.

Keramické infrazářiče se zahřívají rychleji než karbonová topidla. Výhled ze sauny umožňují dveře z 5milimetrového tvrzeného skla. Zabudovaný ionizátor kyslíku čistí vzduch a ničí tak škodlivé mikroorganismy a předchází vzniku plísní. Provozní

napětí 230 V. Infra-sauna GARDE můžete mít za speciální zvýhodněnou cenu 18.490 Kč s DPH. K infra-sauně GARDE dostanete zdarma navíc vonnou gelovou svíčku Bohemia Crystals a držák na aroma esence.

ULTRASONICKÝ AROMA DIFUZÉR BAMBOO

Přírodní design ultrasonického difuzéru Bamboo uchvátí na první pohled. Je vyroben z přírodního bambusu, který je speciálně ošetřen pro bezpečný provoz. Krásu difuzéru dotváří zabudované podsvícení, které podtrhne zážitek z domácí aromaterapie. Výhodou ultrasonických difuzérů je, že nepotřebujete zásobu svíček. Jejich používání je naprosto bezpečné. Difuzér jednoduše naplníte vodou, nakapete aroma esenci, zapojíte do zásuvky a stisknete tlačítko.

Jak difuzér vlastně funguje a proč je pro aromaterapii nejvhodnější? Na dně difuzéru kmitají hi-tech keramické destičky ultrazvukovou rychlostí a rozbíjí tak molekuly vody na studenou páru. Oleje se

tedy nezahřívají a uchovávají si důležité aktivní látky, vůni a léčivé účinky. Difuzér můžete využívat i bez vonných esencí jako prostý zvlhčovač vzduchu. Zásobník na vodu má kapacitu 100 ml. Když v něm dojde voda (přibližně po 4 hodinách), automaticky se vypne. Je proto maximálně bezpečný. Difuzér Bamboo můžete právě teď zakoupit za 690 Kč včetně DPH. K difuzéru navíc dostanete vonnou esenci zdarma.

RELAXACE V NAFUKOVACÍ VÍŘIVCE

Po Vánocích se opět bude blížit jarní období, kdy začneme znovu myslet na svoje zahrádky a stále se prodlužující dny. Ideálním dárkem proto je nafukovací mobilní vířivka vana OASIS M-022 Sapphire LITE, která je určena pro 4 osoby. Vířivka je vyrobena z patentovaného šestivrstvého PVC Rhino-Tech materiálu.

Zaručuje proto dlouhou životnost. Součástí vířivky je i zabudovaný kompresor, který sám vanu nafoukne. Celá instalace proto netrvá déle než 10 minut.

Vířivka disponuje 118 tryskami, má průměr 1,8 m a výšku 0,7 m. Pojme cca 700 litrů vody. Součástí balení jsou: výsuvný manometr pro akurátní nafouknutí mobilní vířivky, 1x kartušový filtr MSpa, adaptér zahradní hadice pro snadné připojení při vypouštění, číselný zámek, instruktažní DVD, vrchní kryt s termofólií a se zipem, pokročilý LITE ovládací panel dostupný přímo z vířivé vany MSpa.

Vířivou vanu OASIS můžete používat venku od jara do podzimu nebo celoročně, pokud vířivku umístíte do zimní zahrady. Tato vířivka je vhodná také pro děti, kterým nahradí bazén. Voda se v ní ohřívá 1,5-2 oC za hodinu. Vířivka se prodává za cenu 13.990 Kč s DPH. Zdarma navíc dostanete aromaterapii inSPAration crystals dle vlastního výběru.

DÁREK PRO GURMÁNY

Všestranný gril Original Kettle Plus je ideálním dárkem pro všechny, kteří rádi

